

Sy-li spěwał,
Pilnje dželał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatosok
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spar měrnj
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje dželaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebies mana
Njeh či khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Čerbske njedželske łopjeno

W Budyschinje

21. augusta 1932

Bauzen

13. njedžela po šwjatej Trojizy.

Matth. 6, 1—8.

Nasch Šbóžnik njeje se šwojim předomaniom jenož přechcziwo tym rěčał, kiž běchu šjawnje wot Boha wotpadnyli a we wulkich hrěchach žiwili, ale tež se šamšnej, haj a hišće wjetšijej křutnosću přechcziwo tajkim, kiž drje po šwonkow-nym šdaczu pobožni běchu, w šwojej wutrobje pak šo Bohu špjećichu. Šchtož by židowski lud w tehdomnišich čažach wobkedžbował, tón by měnjenja był, šo je tutón lud jara pobožny. Š wulkej šwědomitošću woni šwoje přichlěbnosće přechcziwo Bohu šnajmjeńšcha šwonkownje dopjelnichu. Rel-ko mudrych mužow mjes nimi, kiž ničšo dale njeczinjachu, dnžli Bože kašnje študowacž a wukładowacž! A tola: tutón lud, kiž dyrbał wot Boha póžłaneho Šbóžnika i wotewrje-nymaj rukomaj přichjecz, tutón lud jeho wotpokaja a šo přechcziwo jeho ewangeliju hacž do džeknišeho dnja šatwierdži. Na čim to leži? Jesuž bě jich šwonkownu pobožnosć wot-krýł. W nim bě wšchak wěrne šwětko i njebies na šemju dele přichlětko, kotrež je se šwojej jažnosću wšchu šemštu čěmnošć roškwětlowało, tež čěmnošć w najpotajnišich kucžiku čłowšesje wutrobny. Šchtož bě na čłowjekach hrěšne, wón je jo nješmilny na šwětko přichinjeł. Jeho woczi njedaschtej šo tak lohžny přehes pobožne šłowa a pobožne wašnje šjebacž, wonej kóždemu čłowjekej do dušhe hladašchtej. To šo pak čłowjekej njelubi. Tehodla jeho wšchitny hejchlerjo i žnět wutrobu hidžachu a njewotpocžowachu, doniž njebešchtej tutej woczi w šmjerczi šlamanej.

10. njedžela po šwjatej Trojizy je naž na to dopomniła, šajki žalosťny šud mějeshe židowski lud šwojeje štwjerdže-nošće dla wocžakacž. Mny pak tež wěmny, šo šamšny šud tež na naž přichidže, hdnž našcha pobožnosć lěpšcha njeje dnžli-tych židowskich šarišeskich a pišmawucženych. Tehodla chze-

my se šwojim džekniškim tekstom šwoju pobožnosć pruho-wacž, hacž móžemy i njej přehed jažnym wocžkom šwojeho Anješa a Šbóžnika wobštacž.

Po čim je Jesuž čłowjekow pošudžil? Ženje po tym, i ch t o čzinjachu, i ch t o rěčachu, ale wjele bóle kať, i šajkej wutrobu, i šajkej šmyšlenošću jo čzinjachu. Na šjoch přichlě-kladach wón w šchětnym šlawje ščjenja šwjateho Mateja nam rosdžěl mjes wěrnej a wopacžnej pobožnosću pošaje. Tši wěžny běchu, kotrež dyrbašhe w Jesužowymch čažach kóždn žid pilnje čzinicž, hdnž chžnišhe, šo bychu jemu pobožny rěkali, mjenujžny: jałmožinu dawacž, šo modlicž, šo pošćicž. Po Jesužowym měnjenju pak njeje prajene, šo toho, kiž tute wě-žny šwědomicze šwucžuje, woprawdže pobožny je. Na tym wjele bóle wšcho leži: kať, i šajkej wutrobu, i šajkim wotpo-hladom to šo štanje, jałmožinu dawacž. To je Bohu špo-dobne, ale jenož potom hdnž šo tak nještanje kaž šarišesžny čzinjachu. Woni drje wjele dawachu, džekatk wot wšcheho, šchtož mějachu. Š šajkim wotpohladom pak dawachu? Šo by-ču ludžo jich šobuželnosć widželi, jich tohodla šhwalili a čšecžili. Kiž dokelž šwojich šobucžłowjekow lubowachu, ale dokelž šam šo a šwoju šamšnu čšecž lubowachu. Šchtož chž-ču, to tež w tym dozpeču, běchu pola ludži wnyšofo waženi. „Woni maju šwoje mnyto precž“, precž hižo w tutnym čažu a nimaju žane mnyto w njebiesach wocžakacž. Kať dyrbi přehc-ziwo tomu woprawdže pobožny čłowjek dawacž? Ženož i tym wotpohladom, bližšchemu pomhacž, jenož i čžiščeje lu-bošće nušowany. „Njeh njewě twoja lěwiza, šchto čžini two-ja prawiza.“ Šdnž dawamy, na přichlad na šběrki, potom nješmē naž přichi tym žadnym pódlańški wotpohlad wješć, šo ludžom špodobacž, ale jenož čžišta lubošć i bližšchemu. Šacž my přehzo na šajke wašnje šwoje dary dawamy? Wjele šchšćžijanow šo šarišeskim runa; jim je šłowna wěž, šo jich mjeno na přěnim měštnje na lišćinje šteji, šo by šo jim

ja jich darliwosć džať a cześć dostała. Kiž to tak činja, maju po Jesuŝowym ŝlowje ŝwoje myto precz.

Židowŝki lud ŝo teŝ wjele modleŝe. Sswėdomiczi te czaŝny wobŝedzbowachu, w kotrychž mējachu po wustawach piŝmawuczenych ŝwoje modlitwy ŝpėwacz. Woni ŝo teŝ nje- hańbowachu, ŝo modlicz, hđzeŝtuli bėchu, hđnž ŝo kłafi ŝa- kłinczachu. Poboŝny nałozk, ŝo we wėŝtych czaŝach modlicz, mōŝe pať jara loŝko ł hejchleŝtwe wjeiē. Pola Židow ŝwjetŝcha tak bė. Nėkotŝi tak činjachu, ŝo w modleŝtych cza- ŝach runje na ŝjawnych mėŝtnach a haŝach bėchu, ŝo bychu ludŝo jich poboŝnoŝcz widŝeli. Tuŝ bė jim modlitwa ŝrėdť, ŝwojei ŝamŝnej luboŝci a ŝwojei hordosćci ŝluŝicē. S tym pať Boŝe ŝwjate mjeno, te kotremuŝ ŝo piŝti modlenju wo- kachu, njewuŝitnje wuŝiwachu a njetrjebachu woczaťacz, kaŝ by Bōh tajke hejchleŝte modlenje wuŝtyŝach. Naŝche modle- nje ŝluŝcha po Jesuŝowej woli do cziēje komorki, hđzeŝ je cŝlowjeť ŝam se ŝwojim Bohom. Druhi njewuŝitť bė, židŝa mėnjachu, tak mōhli piŝes dołhe modlitwy a wjele ŝlowami Boŝu hnadu ŝebi ŝaŝluŝicē. To je pōhanŝke waŝnje. Po tym Bōh naŝche modlenje njewuŝtyŝcha, kelfo ŝlowow czinim, ale hať ŝo ł prawej wutrobu, ł prawej nutrnoŝczu modli- my. Tohodla je Jesuŝ ŝwojim wucŝobnikam jako piŝikład praweho modlenja ŝwjaty Wōtczenaŝy dať. Ale teŝ tuta modlitwa ŝo mjes kŝeŝczijanami wjele njewuŝitnje wuŝi- wa. Shtōŝ ŝwjaty Wōtczenaŝy bjes myŝlow dele bōrbota, tōn lėpŝi njeje dŝŝli ŝariŝeŝti. My chzemy poboŝni byē. Gladajmy ŝo toho, ŝo njeby naŝcha poboŝnoŝcz jōnu jako hejchleŝtwe namaťana była.

200lėtny jubilej Herrnhutŝeho miŝijonŝtwa.

Dŝenŝa ŝwjėczi nėť Bratrowŝka Gmejna wŝchudŝom tam, hđzeŝ jeje ŝtawy po zŝlej ŝemi ŝndla, woŝebje w Herrnhucze, 200lėtny jubilej ŝwojeho tak wulkeho, tak dŝela a woporow poľneho, tak ŝohnowaneho miŝijonŝkeho ŝkutfowa- nja. Wo wuhotowanjach tutoho ŝwjėdŝenja tu tŝdŝenja nė- ŝyto ŝapiŝachmy, a wo ŝapocŝatkach tutoho rjaneho miŝijon- ŝkeho ŝkutfowanja je naŝch njedŝelnitť we ŝwojim 24. cŝiŝle hiŝo nadrobniŝcho roŝprawjať. Tola teŝ dŝenŝa njemōŝe a njeŝmė tutōn miŝijonŝti ŝkutf Herrnhutŝkich tu njenaŝpom- njeny woŝtacz, hđnž jich tola teŝ wėŝcŝe doŝcz Sserbow mi- ŝijonŝti jubilej ŝobuŝwjeczi, njech w Herrnhucze abo w Ni- ŝtej abo w Maľnym Wjellowje abo njech hewať nėhdŝe dru- hđe. Swiŝowaze wopiŝowanie zŝleho dŝela pať tu njetrjebamy podacz, je dŝe tola naŝch ŝerbŝti „Miŝijonŝti poŝol“ w cŝiŝlomaj ŝa julij a auguŝt wobŝchėrniŝcho wo tym piŝať. Tam to kōŝdy cŝitaj — a doŝŝla: cŝitajmy „Miŝijonŝti po- ŝol“! Dwojeje winy tu ŝa to je: Miŝijonŝtwa a Sserbŝtwa!

12. junija ŝcŝe cŝitali w naŝchim njedŝelniku, kať prėnŝej Herrnhutŝkaj miŝijonaraj, Dober a Mitŝchmann, wucŝeŝe- ŝŝtaj, piŝewodŝanaj wot hrabje Zinzendorfa hať ł wrotam Budŝŝchina, 21. auguŝta 1732. Dŝeŝacz lėť doŝŝla bė ŝo haťle minŝlo, ŝo prėnju kŝėŝu noweho ŝndliŝcŝa piŝti Paŝtwiŝcŝe- wej Horje pola Berthelsdorfa twariachu, ŝo Herrnhut ŝa- ŝoŝichu, a hiŝo ŝaŝoŝa nowy wulki twar: Miŝijonŝtwa Rnjeŝa Jesuŝa. To bė nėŝto njewumėrnje wulke! Ale wono je ŝo wulŝy derje radŝilo, a to tohodla, dokelŝ bė luboŝcz, wopor- niwa a ŝwėrna luboŝcz ł Jesuŝej wulka, hobriŝa.

Herrnhutŝny miŝijonaroŝo njebėchu prėni ewangelŝny pōŝli, kōŝiŝ wucŝeŝechu, pōhanam ewangelijon piŝhipowė- dacz. Pōhanjo wŝchaf piŝed nėkotrymi lėŝtotkami teŝ hiŝcŝe w Europje bydlachu. — So teŝ dŝenŝa hiŝcŝe — abo ŝo teŝ

dŝenŝa ŝaŝo — to njetrjebamy haťle prajicŝ! — Tak pōŝla na piŝ. ŝwėdŝki kral Guŝtav Waŝa, kiŝ bė 1523 hať 1560 ł kralom, prėdarjow ł pōhanŝtim Lappam, kiŝ piŝti poľnōŝ- nych mjesach ŝwėdŝkeho kraleŝtwa bydlachu. Danŝki kral Friedrich IV. ŝpėchowawŝe dŝelo miŝijonara Egede w Selen- ŝtej, hđzeŝ bė hoŝpodarŝke ŝndliŝcŝo ŝaŝoŝitť, a tohorunja ŝo ŝtarawŝe wo to, ŝo by ŝo danŝka Raŝŝcha Indiŝka ŝa kŝeŝcz- janŝtwa doŝŝla. Ale ł wulkim wuŝpėchom to njebė, dokelŝ piŝchihōdných dŝelaczeryow njemėjeŝche. Tuŝ ŝo kral do Nėm- ŝteje wobroczi. A tu bė hiŝo pomoz piŝchihotowana. Auguŝt Hermann Grande bė tu ŝaŝoŝitť ŝwoi ŝpomozny wuŝtaw we Halli a tu teŝ luboŝcz ŝa Rnjeŝowe miŝijonŝtwa hajitť. Tak ŝaŝoŝi ŝo Danŝto-Halleŝte Miŝijonŝtwa. S prėnimaj miŝijo- naromaj tutoho miŝijonŝtwa ŝejna ŝo w Halli młodny hrabja Zinzendorf, kotryŝ w Grandowym wuŝtawje ŝtudowawŝche. A hrabjowa wutroba ŝo ŝahori ŝa tutōn ŝkutf Rnjeŝowy, a to cŝim bōle, dokelŝ bė jemu hiŝo jeho poboŝna wowka, kŝjeni ł Gersdorf, jako wōn hiŝcŝe maľe dŝeŝo bė, powėdala wo raŝŝcho-indiŝkim miŝijonŝkim dŝele. Nėť kŝŝchewŝe wōn ŝam wot miŝijonara Pluŝŝchmanna, kiŝ ł malabarŝkim młodŝen- zom, kotryŝ bė priedy pōhan byť, do Halle piŝchihōŝe, a nėŝto poŝdŝiŝcho teŝ wot miŝijonara Ziegenbalga wo tutym dŝele w Rnjeŝowej winizy. Wōn ŝo roŝŝudŝi pod wliwom tuteje prėnjeju nėmiŝej miŝijonarow teŝ ŝa Rnjeŝowe miŝijon- ŝtwa ŝkutfowacz a woprowawŝche hiŝo tam dar ŝa tutōn ŝkutf.

Tak ŝoŝumim, nėť lėpje, kať bė mōŝno, ŝo ŝo Zinzendorf a ł nim jeho piŝewodniŝy tam w Danŝkej tak ŝahoriŝchu a roŝŝudŝichu ŝa miŝijonŝke dŝelo, a potom domach Herrnhut- ŝka Gmejna niŝ mjenje. Hiŝo w Danŝkej doŝonja hrabja rja- ny miŝijonŝti ŝkutf. Danŝka wŝchnoŝcz chŝŝŝche ŝo miŝijon- ŝkeho dŝela w Selenŝtej wŝdacz, dokelŝ bė po wŝchėm ŝdaczu piŝcŝeŝeŝke a bjes wuŝpėcha. Zinzendorf wuŝkutfowa, ŝo ŝo to njeŝta, a ŝo bu dŝelo miŝijonara Egede dale ŝpėchowane.

Dŝeň 21. auguŝta 1732 bu tak narodny dŝeň Herrnhut- ŝkeho miŝijonŝtwa, a runje na tutym dnju, dŝenŝa, ŝmė Bratrowŝka Gmejna tuto ŝwoje nėť 200 lėtne dŝelo wopomi- nacz. A wona cŝini to dŝaka poľna a ł njej my wŝchitzy, kiŝ mamy lubo Rnjeŝowe miŝijonŝtwa a Rnjeŝowu zŝrŝej doŝŝla.

Dober a Mitŝchmann cŝehnjewŝtaj do wŝcŝorneje In- diŝteje — tak mjenuja ŝo kupy piŝti brjohach Sŝrjedŝneje Ameriki, dokelŝ bė Khrŝtoŝ Kolumbus, tam na kraj ŝtu- piwŝi, toho mėnjenja, ŝo je duŝy ł wŝcŝoru namaťať In- diŝku. Tam ŝkutfowawŝtaj pod wŝchelakimi cŝeŝemi mjes ŝŝllovami, njewōlnikami. S miŝijonarom bė po prawom je- noŝ Dober, kiŝ bė horncŝer; Mitŝchmann, kiŝ bė cŝeŝla, bė je- noŝ piŝewodnitť, a mėjeŝche ŝo wrōczicŝ, ŝo by domach roŝ- prawjať wo nowym, hať dotal domach zŝle njeŝnatym dŝe- le. Dołhoŝ wonkach woŝta, dyrŝjeŝche Doberej pomŝacz ŝo ŝa- ŝndlicz, teŝ ŝo ŝa jeho jeŝiwjenje ŝtaracz. To bė cŝeŝli priedy mōŝno hať horncŝerje. Haťle 13. deŝembra 1732 bėŝŝtaj ł kōŝe kraj ŝwojeho noweho ŝkutfowanja wuŝladaťoj. —

My widŝim: ŝapocŝatť Herrnhutŝkeho miŝijonŝtwa bė ŝnadny a kŝuduŝki, hđnž hładamy na piŝchihotowanie a wu- wucŝenje tuteju prėnjeju pōŝlow, a teŝ, hđnž hładamy na ŝwonťowne ŝaŝtaranje a wuhotowanie: kōŝdy ł njeju mje- ŝche jenoŝ wacŝoť a nėkotre tolerje ŝaŝluŝenných pienjes; hra- bja dari kōŝdemu hiŝcŝe ŝtoť. Cŝim bohatŝchei ŝaj byťoj na ŝnutŝkownym piŝchihotowanju a wobŝedŝenŝtwe: mjeŝŝtaj luboŝcŝe, woporniwoŝcŝe, potom wutrobu, kiŝ ŝo horjeŝche ŝa Rnjeŝa Jesuŝa. A kať w nimaj tak bė w zŝlej gmejnie mo- dlenje a dobroproŝhenje a ŝa tutōn ŝkutf. Modlitwa pať, wė- rŝaza modlitwa, je wulťotna mōŝ, haj je wulťomōŝ.

A tak wonaj, tak też czi druſy, kiſz ſczechowachu! Njedy czechnjachu też tam t wječoru. na kupu St. Thomas abo njedy do druhich fónčin ſemje; jich ſnutkowne wuhotowanie a jich ſnutkowne bohatſtwo bę to roſkudne.

1732 bliſhejſhe St. Thomas i druhimi kupami pod danſke nadſnjeſtſtwo. Żiwjenje njewólnikow bę pať tam ſrudne. Tuczi bęchu zyle w mozy a pod wolu wobſedzerjow. A danizy a hollandiſzy duchowni ſo wo polęſchenje jich ſrudneho dónta njeſtarachu. Tak njebe dželó Herrhutſkeju jenoſ póhanſtwa dla czeſke, ale też kicheſczijanſkich wobſedzerjow a kijeſczjerjow dla. Wonaj njebeſhtaj tutym witanaj. Jenoſ někoťſi farmarjo jeju podpjerachu, woſebje też i tym, ſo jima dželó a bydlenie poſkicziachu, ſchtoſ bę ſa ſpoczatt ſobu najnuſniſhe.

Czeſki, jara czeſki bę tu ſapoczatt, a poſtup ſnadny. — Wobſchěrniſcho njemoſemy tu piſacz, a też njedhamy, poſaſuſo na to, ſchtoſ „Miſijoniſki Poſol“ piſa. Naſpomnicz chzem, ſo bę woſebje czeſko, kreoliſku rěcz nawuťnycz, kotruſ cžornuchojo rěczachu, ſo bę woſebje ſtraſhna wěz ſa miſijonarow — a jich je tam po přenimaj hiſchcze mnoho piſchſchlo, też žónſte — klima a ſtrowotne wobſtejnoſcze; mrějachu tam jara. Dónt miſijoniſhego dželá na tutym přenim polu je jara piſcheměnjatny byť, czaſto bę lepſe, czaſto hubjeńſcho. To pohnu hrabju Zinzendorſa, ſo tam ſam dojedze. To bę też derje. Wón wuťutkowa woſebje pola wſchnoſczow wſchelſe wolóženja, a dželó poſtupowaſhe, a nětkle móže ſo prajicz, ſo ſu tute kupy ſa kicheſczijanſtſtwo dobyte; wjele domoródných pomoſnikow je tam ſobu na džele w Rnjeſowej winizy.

W lěcze 1733 czechnjeſhtaj bratraj Stachaj do miſijoniſhego dželá, a to do Selenſkeje, ſo byſhtaj tam miſijonara Egede podpjeraťoj. — Mny ſmy tola cžitali, ſo Herrhutſzy ſo w Danſkej ſejnachu tak ſe cžornuchom Antonom tak też ſe Selenſkimaj. — Tez w Selenſkej bę czeſow doſcz, woſebje też ſaſo rěcz, a ſchtoſ přenťmaj miſijonaromaj we wječornej Indiſkej horzota wobczeſnoſczow piſchihotowa, to tutymaj w Selenſkej ſyma. Po ſchěſczlětnym přozowanju poradzi ſo, přeniczku ſa kicheſczijanſtſtwo dobycz: „Kajarnať“ bę jehó mjeno.

Se Selenſkeje czechnjachu miſijonarojo, potom bórſy też do druhich poľnózných krajow; tak buch wupóſłani t Lapſam a też t Samojedam; tuczi bydlachu w Poľnózneſej Ruſkej. Tez w poľnózneſej Amerizy ſo ſa bydlachu a i dželom ſapoczachu.

W lěcze 1735 bęchu ſo też ſapoczatti miſijoniſhego dželá w Suriname ſtaťe. Suriname je krajina t poľnozy w Južnej Amerizy a bliſhejſhe pod hollandiſke nadſnjeſtſtwo. Tez tu bę ſapoczatt czeſki, a to ſaſo niſ tak jara póhanſtwa dla ale wſchelafich wobſtejnoſczow dla; woſebje bę tu ſa Europczanow njeſtrowy klima. Tſjo mužojo bęchu ſapoczatt cžinili; jedyn bórſy wumrě; tamnaj ſo khoraj domoj wróczſhtaj. Dwaj mužaj i mandeľſkimaj czechnjeſhtaj na to won. Jena ſe žonow bórſy wumrě. — Miſijoniſke dželó pytaſhe woſebje Indianow, prawobydlerjow tutnych krajinow. 10 lět ſo miny přjedny hač móžachu někoťo wuťchczicz. Tu bę přeniczka ſtara macerka. Tez we hłownym měſcze Paramaribo ſo Herrhutſzy rjemjeſtnizy ſa bydlachu, a tutym ſo też ſchlachczi; woſebje derje wjedžena krawowarńja móžeſhe předti ſa piſchewjedženje miſijoniſhego dželá podawacz. Dozyla njebe piſchi ſnadných pjenjeſných předfach tamných přenich lět miſijoniſke dželó w tajkej měrje — abo ſnadz dozyla niſ — móžne byťo, njebychu-li i miſijonarami ſtajnje rjemjeſtnizy, kaž krawy, pjekarjo, ſchewy ſobu byťi. — Lěto 1778 bę wu-

ſnamne lěto ſa miſijonarow. Natwarichu wuťu měſchczanſku zyrkej we hłownym měſcze Paramaribo. A dale a dale ſo dželó roſſchěrjeſhe.

Tez t tym tak mjenowanym „lěſnym cžornucham“ dželchu wot tam miſijonarojo, ſo bychu tutón njewěrnny a ſtraſhny lud ſa kicheſczijanſtſtwo a ſdobom też ſa kulturu dobyťi. A woni ſu tam je žohnowanjom mjes nimi dželali w tutnych wuťkich lěſach, do kotrychž móžachu ſo jenoſ po maľnych cžolmach dobycz.

S lětom 1863 bu njewólniſtſtwo ſběhnjene. Cžornuchojo buch ſwobodni. S tym pocžinach dželaczjerjo pobrachowacz. Tuž dželchu po Chineſow, Indow, Javanow. S tym naſta miſijonaram nowe dželó, a też tute je dobre plody piſchinjeťo.

W bęhu lět bu tak w tutnych južnoamerikanſkich krajinach wuťka woſada ſhromadžena, kiſz byťna a wuhotowana, bycz ſamoſtatna ludowa zyrkej. Suriname je hłowne a woſebje lubowane miſijoniſke polo Herrhutſkich. Straſhny to kraj a njeſtrowy, tola rjany a žohnowany. —

S lětom 1736 bu Jurij Schmidt do Južneje Afriki wupóſłany, do krajinow, kotrež nětkle „Kapland“ mjenujemy, a ſapoczta tam nowe miſijoniſke dželó. A tak je piſchſchlo jene dželó po druhim. Někotry ſapoczatt je jenoſ ſapoczatt woſtať, tak n. piſch. miſijoniſke dželá piſchi Slotym Brjoſy Afriki, na kupje Ceylon w Rańſhej Indiſkej, w Konſtanti-noplu, w Rumuniſkej, w Južnej Ruſkej, w Rhinje, w Perſiſkej, w Abėſiniſkej. Haj, 1739 ſapoczta Liebertkuhn w Amſterdamje ſamo miſijoniſtſtwo mjes Židami.

Hrabja Zinzendorſ mějeſhe ſwojej woczſi wotewrienej ſa zylu ſemju, ſa wſchě jeje ludy. Wón ſczeleſhe ſwojich póſłow piſchede wſchěm t tym ludam, ke kotrymž njebe ſwěťlo ewangelija hiſchcze piſchſchlo, t tym póhanam, kotſiž w najdalſchich fónčinach bydlachu, kotſiž bęchu w najwjeťſhim hubjeńſtwe. „Lěpſe je, 100 poſpytow podarmo cžinicz ſa czeſcz Sbóžnika hač žanych!“, by hrabja Zinzendorſ rjeť, hdyž by dyrbať ſpóſnacž, ſo něhdže ſapoczane přozowanie bys wuſpěcha woſta. Na ſwojim ſmjertnym ložu wupraji wón ſo něhdže tak: „Pola póhanow ſym ja jenoſ na přeniczki wotpohlad měť, a hižo ſu to tyſazy! Kať wuťkotny cžah i naſchego dželá ſteji jich to nětkle hižo woťolo Zehnecza!“

Woťolo lěta 1900 bę drje tuto Herrhutſke miſijoniſtſtwo w najrjeńſhim roſwiczu; we wſchěm hłownym je wono też wójniſki cžah piſchetráťo. S miſijoniſhego dželá ſu naſtaťe miſijoniſke zyrkwe, a to we wječornej Indiſkej, na kupje Zamaika, w Suriname a w južnej Afrizy. Miſijoniſkej poli w Selenſkej a w Auſtraliji ſtaj Herrhutſzy druhim miſijoniſtſwam wotedali; na miſijoniſkich polach mjes Eſkimoludom w Labrador a na Alaſka, mjes Indianami w Kaliforniſkej a mjes Indianami w Eſrjedžnej Amerizy, mjes cžornuchami w Južnej Amerizy, mjes Tibetaniſkimi piſchi horach Himalaja a mjes cžornuchami w Rańſhej Afrizy dželaja woni ſami dale. Nowe dželó je ſtare miſijoniſtſtwo w Suriname namaťaťo, kaž hižo naſpomnichmy, mjes Indami a Javanami, kiſz do kraja piſchicžahuja, a južnoafrikanſke miſijoniſtſtwo ma woſebiteho miſijonara w Rańſhej Afrizy. Herrhutſke miſijoniſtſtwo ma dženſa 135 ſtažijow a 726 pobocznych ſtažijow, 262 wuťrajnych miſijoniſkich dželaczjerjow a dželaczjerťow a ſluži něhdže 140 000 cžłowjekam mjes jara wſchelafimi ludami.

Sawěſcze, Herrhutſki 200 lětny miſijoniſki jubilej je ſdobom wuťki žnjowy džaťny ſwjedžen. Widomna je jich luboſcz a woporniwocž a jich ſwěra, widomne pať też žohnowanie toťo Rnjeſa!

